

AGE ESTIMATION FOR UNACCOMPANIED MINORS IN THE ASYLUM SYSTEM OF EUROPEAN UNION

Jelena Rakić

University of Novi Pazar, Faculty of law, Novi Pazar, Republic of Serbia, jelenaracic808@yahoo.com

Abstract: A large number of asylum seekers reaches the territory of European Union without necessary documents which would undoubtedly confirm their age. Taking into consideration the fact that minors have special rights during the asylum procedure, there are numerous situations in which adults introduce themselves as minors in order to obtain all the benefits applied to those who are a part of this particularly sensitive group. Apart from that, there is also a possibility for those people who are actually minors, to be perceived as adults, thus being left without the appropriate protection. In order to prevent the abuse of the system and provide the necessary protection to those in need, the member states of European Union reinforce the procedure of age estimation. Considering all the methods applied in the countries of European Union we may conclude that there is no uniformity. The procedure of age estimation relies on the verification of documents, provided that people own them, conducting an interview based on which data may be obtained or by means of medical procedure. The majority of states use the combination of at least two methods at the same time. In order to conduct medical procedure of age estimation, it is necessary to fulfill certain conditions, such as the existence of consent. According to this, there are following models: consent issued solely by a legal guardian; issued by both guardian and/or a child; consent issued not only by a legal guardian but the child as well, thus depending on child's decision.

Keywords: unaccompanied minors, age estimation, asylum system, EU law

PROCENA STAROSNE DOBI MALOLETNIKA BEZ PRATNJE U AZILNOM SISTEMU EVROPSKE UNIJE

Jelena Rakić

Univerzitet u Novom Pazaru, Pravni fakultet, Novi Pazar, Republika Srbija, jelenaracic808@yahoo.com

Rezime: Veći broj tražilaca azila stiže na teritoriju Evropske unije bez dokumentacije koja bi nedvosmisleno potvrdila njihova hronološka starost. S obzirom na to da se u odnosu na maloletnike tokom azilnog postupka primenjuju posebna prava nisu retke situacije u kojima se odrasla lica predstavljaju kao maloletna kako bi ostvarili sve benefite predviđene za maloletnike kao posebno ranjive grupe. Osim toga, postoji mogućnost da lica koja su zaista maloletnici budu percipirani kao odrasli i tako ostanu bez odgovarajuće zaštite. Kako bi se sprečila eventualna zloupotreba sistema, ali i pružila potrebna zaštita onima kojima je stvarno potrebna države članice Evropske unije pristupaju postupku procene starosne dobi. Sagledavanjem svih metoda koje su u upotrebi u zemljama članicama Evropske unije uočavamo da ne postoji unificarnost. Postupak procene hronološke starosti najčešće se vezuje za proveru dokumenata ukoliko ih lice poseduje, obavljanja intervju na osnovu koga se mogu dobiti podaci o starosnoj dobi ili se pristupa medicinskoj proceni tim što gotovo sve države pristupaju kombinaciji najmanje dve metode. Kako bi medicinska procena starosne dobi mogla biti realizovana potrebno je ispunjenje određenih uslova koji se odnose na postojanje saglasnosti. S tim u vezi uočavamo sledeće modele: saglasnost koju daje isključivo dodeljeni staratelj, saglasnost koju može dati staratelj ili dete, saglasnost koja nije samo odluka staratelja već i deteta i saglasnost koja isključivo zavisi od detetove odluke.

Ključne reči: maloletnici bez pratnje, procena starosne dobi, azilni sistem, pravo Evropske unije

1. UVOD

Nastanak zajedničkog evropskog sistema azila (Common European Asylum System, u nastavku: CEAS) uslovio je usvajanje usaglašene pravne regulative u Evropskoj uniji (u nastavku: EU) koja se tičeovog pravai odnosi se na minimalne uslove za prijem tražilaca azila, zakonsko regulisanje azilnog postupka, kriterijumaza dobijanje odbijanje statusa izbeglica i supsidijarne zaštite kao i određivanje države nadležne za razmatranje zahteva za azil (Dapčević Marković, 2012, p.93-94). Iako CEAS počiva na Ženevskoj deklaraciji iz 1951. godine i dodatnom protokolu iz 1967. godine koji ne sadrže odredbe o maloletnicima bez pratnje u uspostavljenom sistemu azilapitanje o njihovom pravnom tretmanu dobija na značaju. Naime, obaveza poštovanja osnovnih prava uključujući i poštovanje odredbi Konvencije o pravima deteta (Convention on the Rights of the Child u nastavku: CRC) kao i

trend rasta broja maloletnika bez pratnje⁸ koji imaju nameru da u nekoj od zemalja članica zatraže azil doveo je do toga da se u zakonodavstvo EU, koje se odnosi na pitanja azila, uključe i odredbe o ovoj kategoriji migranata. S tim u vezi odgovarajućom pravnom regulativom bliže se određuje pojam maloletnika bez pratnje, uslovi prihvata, pristupa obrazovanju i zdravstvenim uslugama, spajanja sa porodicom i povratka u zemlju porekla (Parusel, 2017).

Da bi tražilac azila u zemljama članicama EU ostvario benefite koji su karakteristični za postupanje sa maloletnicima bez pratnje neophodno je da postoji dokaz o starosnoj dobi, odnosno da konkretno lice spada pod okvir zakonom utvrđenih starosnih granica (Schmeling et al, 2016, p.44). Međutim, neki od migranata ne poseduju dokumentaciju ili ne mogu na drugi način dokazati svoju starosnu dob koja bi trebalo da bude odlučujući faktor kada se radi o mehanizmima prihvata i zaštite tražilaca azila. Naime, u nekim zemljama iz kojih najčešće potiču maloletnici bez pratnje ne postoje zvanični podaci o novorođenoj deci tako da mnogi od njih ne znaju datum rođenja niti koliko imaju godina već svoju starost računaju na osnovu bitnih događaja iz života ili informacija koje su pre polaska na migracioni put dobili od drugih (Crawley, 2007, p.19, EASO, 2018, p.16). Izostanak dokumentacije može za rezultat imati zloupotrebu sistema. Tako recimo lice koje je iznad predviđenog gornjeg starosnog limita kada se ima smatrati maloletnikom može iskoristiti povoljnosti koje su predviđene za maloletnike ukoliko bude pogrešno identifikovano što bi za njega svakako bila povoljnost. S druge strane maloletniku koji je percipiran kao odrasla osoba, budući da ne može da dokaže svoju starosnu dob, nanela bi se šteta s obzirom na to da bi se našao u sistemu koji nije senzibilisan za potrebe i zrelost odnosno lica, odnosno ostao bi nezaštićen i lišen garantovanih prava (EASO, 2018, p.16; Smith, Brownlees, 2011, p.1). Proizilazi daje od vitalnog značaja uspostavljanje efikasnog sistema za procenu starosne dobi. S tim u vezi u prvom delu rada definišaćemo pojam maloletnika bez pratnje. Drugi deo rada predstavlja osvrt na dokumente EU kojima je regulisana procena starosne dobi onih lica u odnosu na koja postoji sumnja da su maloletnici. Osim toga u radu ćemo dati odgovor na pitanje u kojoj meri su države članice ujednačene u izboru metoda za procenu starosne dobi i ko je odgovoran za davanje saglasnosti koja je neophodna prilikom realizacije pojedinih metoda.

2. POJMOVNO ODREĐENJE MALOLETNIKA BEZ PRATNJE

Na teritoriji Evropske unije doneto je nekoliko dokumenata koji su od ključnog značaja za određivanje pojma maloletnih migranata bez pratnje koji se nađe u nekoj od zemalja članica. Maloletnikom će se smatrati svaki državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je mlađa od 18 godina (Council regulation (EC) 343/2003, čl. 2, tačka h; Directive 2011/95/EU, čl. 2, tačka k; Directive 2013/33/EU, čl. 2, tačka d; Directive 2013/32/EU, čl. 3, tačka l; EU Regulation 604/2013, čl. 2, tačka i). Iz navedenog sledi da sva lica koja su mlađa od 18 godina a nisu državljani zemlje u kojoj su se našli, odnosno u kojoj traže azil, ili su lica bez državljanstva pripadaju kategoriji maloletnih tražilaca azila. Kako bi određivanje pojma maloletnika bez pratnje bilo kompletno potrebno je bliže odrediti upotrebljenu sintagmu „bez pratnje“. S tim u vezi pojmom „bez pratnje“ (eng. *unaccompanied minor*) obuhvaćena su sva lica koja dolaze na teritoriju EU bez pratnje odrasle osobe koja je preuzela odgovornost za njih, bez obzira na to da li se radi o odgovornosti koja je bazirana na pravu ili praksi odnosno države članice EU. Osim navedenog, svako lice mlađe od 18 godina koje je ostalo bez pratnje nakon ulaska na teritoriju konkretne države članice EU smatraće se maloletnikom bez pratnje (Council Regulation (EC) 343/2003, čl. 2, tačka h; Council Resolution 97/C 221/03, čl. 1, tačka 1; Council Directive 2001/55/EC(a), čl. 2, tačka f; Directive 2003/86/EC, čl. 2, tačka f; Directive 2011/95/EU, čl. 2, tačka l; Directive 2013/33/EU, čl. 2, tačka e; Directive 2013/32/EU, čl. 3, tačka m; EU Regulation 604/2013, čl. 2, tačka j).

Dakle, pojmom maloletnici bez pratnje obuhvaćena su sva lica mlađa od 18 godina koja nisu državljani zemlje u kojoj traže azil ili lica koja nemaju državljanstvo i koja su na teritoriju konkretne zemlje članice EU stigla bez pratnje odraslih osoba koje su za njih odgovorne, ili koja su na teritoriju određene zemlje došla sa odraslom osobom koja je za njih odgovorna ali su u nekom periodu ostali bez njihove pratnje. Sledi da su jednom definicijom obuhvaćene dve kategorije maloletnih tražilaca azila, odnosno maloletnici bez pratnje koji su na teritoriju određene države stigli bez pratnje roditelja ili staratelja i maloletnici razdvojeni od roditelja ili staratelja koji su bez njihove

⁸ Prema podacima Eurostat-a preko 200 000 maloletnika bez pratnje zatražilo je azil u nekoj od zemalja članica EU u periodu od 2010 do 2019. Tako je u 2010. godini zahtev za azil podnelo 10610 maloletnika bez pratnje, u 2011. godini to je učinilo njih 11690, već naredne godine primećen je blaži rast, tačnije 12540 maloletnika bez pratnje. Tokom 2013. godine zahtev za azil podnelo je 12725 dok je 2014. godine broj maloletnika bez pratnje gotovo dupliran, donosno bilo je 23150 zahteva za azil. Najveći broj predmetne kategorije tražilaca azila zabeležen je 2015. godine čak 95205 dok je sledeće godine zabeležen pad na 63250 maloletnika bez pratnje. Broj podnetih zahteva za traženje azila, iako i dalje visok, prepolovljen je 2017. godine i iznosio je 31400, dok je 2018. registrovano 19845 zahteva za azil a tokom 2019. godine tek 5560 maloletnika bez pratnje (Asylum applicants considered to be unaccompanied minors by citizenship, age and sex Annual data).

pratnje ostali po ulasku na teritoriju zemlje čije državljanstvo nemaju (General Comment No. 6, 2005, čl. 8). Propisivanje starosnog limitana 18 godina proizilazi iz CRC prema čijim odredbama će se detetom smatrati svako lice koje nije navršilo 18 godina života (čl. 1), budući da su sve države članice EU ratifikovale Konvenciju. Definisanje pojma maloletnik bez pratnje, odnosno razdvojenog maloletnika proizilazi iz činjeničnog stanja s obzirom na to da neki maloletnici donesu odluku da sami napuste zemlju domicila zbog toga što su njihovi roditelji ili staratelji bili žrtve u zemljama porekla ili se na takav put usuđuju kako bi izbegli nasilje u svojim porodicama, kako bi izbegli progon, ratne konflikte, odnosno opšte nasilje i siromaštvo (Menjívar, Perreira, 2019:201; Rakić, Bogdanić, 2017:137). Osim toga, maloletnici mogu krenuti na put sa roditeljima ili starateljima ali na tom putu biti razdvojeni od roditelja koji su uhapšeni ili privedeni u nekoj od zemalja tranzita ili usled okolnosti kao što je smrt roditelja ili staratelja (Menjívar, Perreira, 2019:201; Rakić, Bogdanić, 2017:137).

3. PROCENA STAROSNE DOBI

Pod procenom starosne dobi podrazumeva se postupak određivanja hronološke starosti migranata koji su na teritoriju EU došli bez dokumentacije ili kada postoji sumnja u verodostojnost podataka navedenih u dokumentima koje poseduju (Feltz, 2015:3; FRA, 2018:7). Nisu retki slučajevi da maloletnici poseduju falsifikovanu dokumentaciju prema kojoj pripadaju starosnoj kategoriji odraslih s ciljem da se nesmetano kreću, dok punoletna lica poseduju dokumentaciju koja ih svrstava u kategoriju maloletnih kako bi ostvarili sve povoljnosti predviđene za ovu kategoriju tražilaca azila. Procena starosne dobi ima za cilj diferencijaciju maloletnika od punoletnih lica kako bi se prema maloletnim migrantima tokom azilnog postupka primenila garantovana prava zasnovana na specifičnostima njihovog psihofizičkog razvoja i vulnerabilnog položaja. Postupak procene hronološke starosti najčešće se vezuje za proveru dokumenata ukoliko ih lice poseduje, obavljanja intervjua na osnovu koga se mogu dobiti podaci o starosnoj dobi ili se pristupa lekarskom pregledu mada je moguća i kombinacija navedenih metoda.

3.1. Procena starosne dobi u dokumentima Evropske unije

U pravu EU uočavamo nekoliko dokumenata koji se direktno ili indirektno odnose na procenu starosne dobi maloletnika bez pratnje. Direktivom o zajedničkim procedurama za odobravanje i povlačenje međunarodne zaštite predviđeno je obavljanje lekarskih pregleda u svrhu procene starosne dobi maloletnika bez pratnje u onim slučajevima kad postoji sumnja u vezi sa hronološkom starošću podnosioca zahteva za međunarodnu zaštitu. Pregled se vrši uz puno poštovanje dostojanstva konkretnog lica. Osim toga lekari biraju najmanje invazivnu metodu kojom će se dobiti pouzdani rezultati u onoj meri u kojoj je to moguće (Directive 2013/32/EU, čl. 25, st.1). Uslov za obavljanje lekarskog pregleda jeste upućivanje maloletnika bez pratnje, na jeziku koji razumeju o pregledu koji će se obaviti, odnosno o načinu na koji se pregled vrši, o eventualnim posledicama pregleda kao i posledicama koje mogu nastupiti po maloletnika bez pratnje ukoliko odbije pregled budući da saglasnost za obavljanje pregleda ne zavisi uvek samo od odluke staratelja već i od odluke lica nad kojim će pregled biti obavljen. Ipak, odbijanje pregleda od strane maloletnika bez pratnje ne znači da će njegov zahtev za međunarodnu zaštitu biti odbijen (Directive 2013/32, čl. 25, st. 5). Rezolucija Evropskog parlamenta o položaju maloletnika bez pratnje predviđa da se procena starosne dobi maloletnika bez pratnje mora vršiti uz puno poštovanje prava deteta, psihičkog i fizičkog integriteta, dostojanstva i da u postupanju sa ovom kategorijom lica treba primenjivati princip - korist od sumnje (eng. *benefit of the doubt*) te i da su lekarski pregledi krajnja mera kojoj se pristupa u procesu procene starosne dobi (European Parliament resolution 2012/2263(INI), čl. 15). Prema rezoluciji koja se odnosi na decu bez pratnje u Evropi proceni starosne dobi trebalo bi pristupiti samo kada postoji osnovana sumnja da se radi o maloletnoj osobi pri čemu je potrebna saglasnost deteta ili staratelja a lice će biti podvrgnuto onoj metodi koja se smatra najmanje invazivnom. Ukoliko i nakon lekarskog pregleda postoji sumnja u starosnu dob konkretnog lica trebalo bi primeniti princip korist od sumnje (Resolution 1810 (2011), čl. 5, st. 5.10; Directive 2011/36/EU čl. 13, st. 2). Kada govorimo o principu korist od sumnje trebalo bi ga razumeti kao prezumpciju maloletstva, odnosno da uvek treba uzimati u obzir mogućnost greške prilikom rezultata dobijenih nakon realizovane medicinske procene starosne dobi i u skladu sa tim primat bi trebalo dati pretpostavci da se radi o maloletnoj osobi.

3.2. Metode za procenu starosne dobi

U dokumentima kojima se uređuje procena starosne dobi na teritoriji Evropske unije predviđeno je obavljanje lekarskog pregleda u te svrhe kao i da se medicinskoj proceni pristupa samo u onim slučajevima kada drugim metodama nije moguća adekvatna procena hronološke starosti. Pristupanje nekoj od metoda za procenu starosne dobi trebalo bi vezivati samo za kontradiktorne slučajeve primera radi ukoliko lice poseduje dokumentaciju na osnovu koje ima manje od 18 godina ali se na osnovu fizičkog izgleda stiče utisak da je starije, ili kada lice poseduje dokumentaciju da ima preko 18 godina ali njegov fizički izled i psihološka zrelost ukazuju na to da ima manje od 18 godina. U onim slučajevima kada je očigledno da je lice mlađe ili starije od zakonom predviđenih starosnih granica pristupanje proceni starosne dobi je fakultativnog karaktera. Metode koje su prihvaćene u državama članice, sa svim varijacijama, prikazane su u Tabeli 1.

Tabela 1. Metode za procenu starosne dobi maloletnika bez pratnje u državama članicama EU

	Intervju i/ili dokumentacija	Lekarski pregled	Stomatološka analiza	Skeletna analiza	Psihološka procena
Austrija	da	da	da	da	ne
Belgija	da	ne	da	da	da
Estonija	da	ne	ne	da	ne
Finska	da	ne	da	da	ne
Francuska	da	da	da	da	da
Grčka	da	ne	ne	ne	ne
Holandija	da	ne	ne	da	ne
Irska	da	ne	ne	ne	ne
Italija	da	da	da	da	ne
Latvija	ne	da	ne	ne	ne
Litvanija	da	da	ne	da	da
Mađarska	da	da	ne	ne	ne
Malta	da	ne	ne	da	da
Nemačka	da	ne	da	da	ne
Poljska	da	da	da	da	ne
Portugalija	ne	ne	da	da	ne
Republika Češka	da	ne	da	da	ne
Slovačka	da	ne	ne	da	ne
Slovenija	da	ne	ne	ne	da
Španija	da	ne	ne	da	ne
Švedska	da	ne	da	da	ne
Ujedinjeno kraljevstvo	da	ne	ne	ne	ne

Izvor: Sanctis et al., 2016:123

Na osnovu izloženih podataka (Tabela 1) uočavamo da postoji nekoliko metoda za procenu starosne dobi potencijalnih tražilaca azila. Gotovo sve države prihvatile su procenu starosne dobi maloletnika bez pratnje putem intervjuja ili dokumenata ukoliko ih lica poseduju. Jedina država koja ne primenjuje ovu metodu je Portugalija. Drugi način procene starosne dobi za koji nije potreban medicinski pregled jeste psihološka procena ove kategorije tražilaca azila. Ovu metodu prihvatilo je tek nekoliko država, odnosno Belgija, Francuska, Litvanija, Malta i Slovenija. Treći način uključuju lekare i može se svesti samo na opšti lekarski pregled što je prihvaćeno u Austriji, Francuskoj, Italiji, Latviji, Litvaniji, Mađarskoj i Poljskoj. Osim toga, lekarski pregled može obuhvatiti određivanje godina starosti putem radiološkog testiranja što je prihvatilo dvadeset država članica EU. Kako bi se pogrešna procene svela na minimum skoro sve države pristupiće kombinaciji najmanje dve metode. Jedine dve države koje primenjuju isključivo metodu procene starosne dobi putem intervjuja ili postojeće dokumentacije jesu Irska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Prethodno navedeno ukazuje na to da iako su gotovo sve države članice EU prihvatile procenu starosne dobi putem intervjuja ili dokumentacije ako je lice poseduje gotovo svaka od njih pristupa i medicinskoj metodi kako bi utvrđena starosna dob bila što približnija realnoj. Međutim, kao što je izloženo u prethodnom delu rada procena starosne dobi lekarskim pregledom ili radiološkim testovima ne bi trebalo da bude pravilo već izuzetak. Ovo iz razloga što medicinskom procenom nije moguće odrediti tačnu hronološku starost osobe (Feltz, 2015:4; Roscam Abbing, 2011:20)

3.3. Saglasnost kao neophodan uslov za pristupanje proceni starosne dobi

Kao što je prethodno izloženo uobičajena je praksa da se države članice EU oslanjaju na medicinske testove kako bi odredile starosnu dob onih migranata u vezi sa čijom hronološkom starošću postoji sumnja. Ipak, pristupanje medicinskoj proceni starosne dobi zahteva i postojanje saglasnosti (Tabela 2).

Tabela 2. Zahtevana saglasnosti potrebna za postupak procene starosti maloletnika bez pratnje putem medicinskih testova na teritoriji EU

Zahtevana saglasnost				
Država	Staratelja	Staratelja ili deteta	Staratelja i deteta	Deteta
Austrija	da	/	/	/
Belgija	/	da	/	/
Bugarska	da	/	/	/
Danska	/	/	/	da
Estonija	/	/	/	da
Finska	/	/	da	/
Francuska	/	/	/	da
Grčka	/	da	/	/
Hrvatska	/	/	da	/
Holandija	/	/	/	da
Italija	/	/	/	da
Kipar	/	da	/	/
Latvija	da	/	/	/
Litvanija	/	/	/	da
Luksemburg	/	da	/	/
Mađarska	/	/	/	da
Malta	/	da	/	/
Nemačka	/	/	da	/
Poljska	/	da	/	/
Portugalija	da	/	/	/
Republika Češka	/	da	/	/
Rumunija	/	/	da	/
Slovačka	da	/	/	/
Slovenija	/	da	/	/
Španija	/	/	/	da
Švedska	/	/	da	/

Izvor: FRA, 2018:11

Izloženi podaci (Tabela 2) ukazuju na to da u državama članicama EU postoji sloboda prilikom određivanja osobe koja je odgovorna za davanje saglasnosti u vezi sa medicinskom procenom starosne dobi. Zastupljena su četiri modela zahtevane saglasnosti, odnosno razlikujemo: 1) saglasnost koju daje isključivo dodeljeni staratelj; 2) saglasnost koju može dati kako staratelj tako i dete; 3) saglasnost koja nije samo odluka staratelja već i deteta i 4) saglasnost koja isključivo zavisi od detetove odluke. Iako nijedan model ne dominira uočavamo da su u prednosti dva modela tačnije saglasnost koja zavisi od odluke staratelja ili deteta i saglasnost koja zavisi samo od odluke deteta. I jedan i drugi model prihvatio je veći broj država članica EU, odnosno po 8 država članica. Podjednak broj država, odnosno po pet država, odlučilo se za preostala dva modela saglasnost od strane staratelja (Austrija, Bugarska, Latvija, Portugalija i Slovačka) i saglasnost za koju je potrebna ujednačena odluka od strane staratelja i deteta (Finska, Hrvatska, Nemačka, Rumunija i Švedska). Neujednačenost u vezi sa osobom koja je odgovorna za davanje saglasnosti uslovljena je razlikama koje postoje u nacionalnim zakonodavstvima.

4. ZAKLJUČAK

Starosna dob kao urođena karakteristika svakog pojedinca, neodvojivi deo njegovog identiteta, ima ulogu da determiniše odnos između osobe s jedne strane i države i zakona s druge strane (Prieto, 2020:235). Hronološka starost stoga ima značajnu ulogu i u azilnom sistemu EU. S tim u vezi kategorijom maloletnika bez pratnje obuhvaćena su lica koja nisu navršila 18 godina života, koja nemaju državljanstvo neke od država članica ili su apatridi i nisu pod zaštitom roditelja ili staratelja. Kada se u ulozi tražilaca azila nađu lica koji ne poseduju dokumentaciju na osnovu koje bi se dobili podaci o njihovoj starosnoj dobi i kada postoji sumnja da su mlađi ili stariji od 18 godina fokus je na utvrđivanju da li konkretno lice pripada kategoriji deteta, odnosno maloletnika ili odrasle osobe. U zemljama članicama EU ne postoji standardizovan pristup kada govorimo o metodama kojima se određuje starosna dob maloletnika bez pratnje. Izdvaja se nekoliko načina procene hronološke starosti predmetne kategorije tražilaca azila koje se mogu podeliti u dve grupe. Prvoj grupi pripadaju medicinske metode koje se takođe

moгу podeliti u dve grupe, odnosno opšti lekarski pregled i radiološko testiranje. Drugoj grupi pripadaju nemedicinske metode koje se ogledaju u vođenju intervjua sa potencijalnim tražiocima azila, psihološkim i sociološkim procenama i pregledom dokumentacije na osnovu koje se može utvrditi starosna dob. Države članice EU najčešće pristupaju kombinaciji navedenih metoda kako bi potvrdile status maloletnika bez pratnje. Interesantna je činjenica da pravnim instrumentima EU nije definisano koje situacije opravdavaju pristupanje medicinskoj proceni starosne dobi kao i koja bi od medicinskih metoda bila najpogodnija. U onim slučajevima kada je potrebno odrediti starosnu dob primenom neke od medicinskih metoda neophodno je postojanje saglasnosti. Države su na različit način regulisale pitanje saglasnosti te se susrećemo sa četiri modela. Prema prvom modelu saglasnost za medicinsku procenu starosne dobi daje isključivo dodeljeni staratelj. Drugi model koncipiran je tako da medicinska procena zavisi ili od odluke dodeljenog staratelja ili od odluke deteta, dakle potrebno je da se samo jedno od njih izjasni za ili protiv ovakvoj proceni starosne dobi. Treći model zahteva zajedničku odluku dodeljenog staratelja i deteta dok prema četvrtom modelu odluka o medicinskoj proceni starosne dobi zavisi isključivo od stava deteta.

LITERATURA

- Asylum applicants considered to be unaccompanied minors by citizenship, age and sex Annual data (rounded), Eurostat. Retrieved from https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyunaa&lang=en.
- Convention on the Rights of the Child, General Assembly Resolution 44/25 of 20 November 1989.
- Council Directive 2003/86/EC of 22 September 2003 on the right to family reunification
- Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof
- Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an asylum application lodged in one of the Member States by a third-country national
- Council Resolution 97/C 221/03 of 26 June 1997 on unaccompanied minors who are nationals of third countries
- Crawley, H. (2007) *When is a child not a child? Asylum, age disputes and the process of age assessment*, London, Immigration Law Practitioners' Association (ILPA)
- Dapčević Marković, Lj. (2012) *Sistem bezbednosti Evropske unije*, Beograd, Dapčević Marković, Lj.
- Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast)
- Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (recast). Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=celex%3A32013L0032>.
- Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA.
- Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)
- European Asylum Support Office (EASO) (2018) *Practical Guide on Age Assessment* (2nd ed.), European Asylum Support Office Practical Guides Series
- European Parliament resolution of 12 September 2013 on the situation of unaccompanied minors in the EU (2012/2263(INI)). Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1a3966fe-e5bc-11e5-8a50-01aa75ed71a1/language-en>.
- Feltz, V. (2015) *Age assessment for unaccompanied minors- When European countries deny children their childhood*, MdM International Network Head Office.
- FRA (2018). *Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures-Minimum age requirements concerning children's rights in the EU*, Luxembourg, Publication Office.
- General Comment No. 6 (2005) Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, Committee on the rights of the child.
- Menjívar C., Perreira K.M. (2019) Undocumented and unaccompanied: children of migration in the European Union and the United States, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(2), 197-217.
- Parusel, B. (2017) Unaccompanied minors in the European Union – definitions, trends and policy overview, *Social Work & Society*, 15(1). Retrieved from <https://www.socwork.net/sws/article/view/501/1016>.

- Prieto, J.L. (2020) Age assessment in unaccompanied minors: A review In: Roberto C. Parra Sara C. Zapico Douglas H. Ubelaker (ed) *Forensic Science and Humanitarian Action: Interacting with the Dead and the Living*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc. 235-255.
- Rakić, J., Bogdanić, M. (2017) Maloletnici bez pratnje u azinlom sistemu Republike Srbije, *Pravne teme*, 5(9), 137-148.
- Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast)
- Resolution 1810 (2011) Unaccompanied children in Europe: issues of arrival, stay and return. Retrieved from <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17991>.
- Roscam Abbing, H. (2011) Age Determination of Unaccompanied Asylum Seeking Minors in the European Union: A Health Law Perspective, *European Journal of Health Law*, 18, 11-25.
- Sanctis D.V. et al. (2016) Pros and cons for the medical age assessments in unaccompanied minors: a mini-review, *Acta Biomed*, 87(2), 121-131.
- Schmeling et al. (2016). Forensic Age Estimation - methods, certainty, and the law-, *Dtsch Arztebl Int*, 113, 44-50.
- Smith, T., Brownlees, L. (2011) *Age assessment practices: a literature review & annotated bibliography*, New York, United Nations Children's Fund (UNICEF)